

Noha Krúdy Gyulát, a magyar széppróza nagymesterét elsősorban a *Vörös postakocsi*, *Az élet álom*, a *Hét bagoly*, a *Bolgodult úrfikoromban*, a *Szindbád-novellák* írójaként ismeri és zárta szívébe a művelt nagyközönség, bizonyos, hogy senki sem csalódik majd, sőt igencsak élvezetes és fantáziaüdítő élményekben lesz része annak, aki elolvassa, „újra fölfedezve” a Mester e méltatlanul „elfeledett” ifjúkori művét, mely még abban a romantikus alkotói korszakban született, amikor szerzője — állítólag — egyfelől a nagy Dickens, Maupassant, Turgenyev, másrészt Jókai, Mikszáth, Reviczky hatása alatt állt. Tény, hogy *A podolini kísértet* című regény Krúdy ifjúságának egy izgalmas színfoltja. Mind emberi, mind frői vonatkozásban.

Mielőtt belemerülnénk a regény hőscineke, Kovaczkgy Györgynek, Riminszky Kázmérnak romantikus-titokteljes történetébe, tegyünk rövid utazást az egykori „felsővidék” szépséges tájain, a Tátra alatt és a Szepességben, Iglón át Kézsmárkig és Lőcséig, hadd táruljanak újra elénk a feledés homályából „e távoli gyönyörű városok”, mert: „Vitt a vágy, mindig feljebb és feljebb a hegyek közé, amerre a Tátra mutogatta kék ruhájának ezüstös hegyeit.” Hogy végül megérkezzünk a „négygimnáziumos Podolinba”, ahol 350 évvel ezelőtt Magyarország első piarista gimnáziuma létesült. Olvassunk talán bele Krúdy Zsuzsa *Apám*, *Szindbád* c. könyvében Krúdynak „szíve királynőjéhez”, Rezsánhoz 1915-ben írott levelébe: „A gyönyörű, szinte az ifjúságomból való szeptemberi reggel, midőn elutaztam a tájról, hol végre boldog és megelégedett voltam (...) olyan volt az egész, mintha megint ifjú volnék és szeptember táján a drága biztos szülei háztól elutaznék iskolába (Podolinba talán, ahol az algimnázium növendéke voltam) és minden, ami eddig a boldog gyermekkorhoz csatolt, elmaradt a vasúti állomás mögött. Úgy tűntek el a távolban a síófoki nagy fák...”

Az utolsó két mondat azt sugallhatná, hogy Krúdy boldogtalan volt podolini diákévei alatt. Pedig dehogy. Erről maga az író győz meg bennünket *A felvidéki házában* (1930) c. útirajzában, melyben oly gyengéd szeretettel idézi fel a tájat s benne az oly feledhetetlen kedves ismerősöket, mint Budeusz bácsit, a podolini tanítót — „a gyerekkereskedőt”, „a Szepesség főkapitányát”, „akinek éppen az volt a foglalkozása, hogy a szeptemberben érkező magyar gyerekeket a poprádfelkai állomáson megcsípje, és hogy azokat különböző irányokba eligazítsa. — Te mégy Kézsmárkra, te Szepesbélára, te Podolinba.” „Hitted volna — kiált fel Krúdy —, hogy (...) szinte félve gondolsz vissza gyermekkorod soha vissza nem térő örömeire, reményeire?” — midőn a kolostori könyvtár, „a podolini piarista atyák könyvtárának” kódexein, misekönyvein, Lubomirski-címeres krónikáskönyvein mereng. És micsoda érzékletes hangulatkép e tájról: „A szekérsor a gyerekekkel elindult azon a hosszú és boldog országúton, amely a poprádfelkai állomástól Kézsmárkon, Szepesbélán át Podolinba vezetett. (...) Budeusz bácsi tündetőleg beszélt magyarul, amikor a ’németszóra’ érkezett gyerekeket a késmárki Thököly-vár közelében, a csodálatos hangú véntorony körül, az emeletes házakban elhelyezte. Szepesbélán Gabrielnél, a takácsmesternél volt valamely mondanivalója, a szomszédban egy boroviczkagyár volt, és a boroviczka-főzővel itt elbeszélgetett. Podolinba, Toporcon át, csak estefelé érkezünk egyedül maradt kocsinkkal, mert Budeusz úr mindenütt hagyott a portékájából, az alföldi gyerekekből. Két-három fiú ült még a kocsin, Budeusz úr kiválasztottai, akiket a maga városában, Podolinban helyezett el.” Ilyen kiválasztott volt Krúdy is. Az idézett írás szinte utószóul kívánczik e szép kisregényhez.